

ELTE Szociológia Doktori Iskola
Interdiszciplináris Társadalmi kutatások doktori program

Szigorlati tétel

Az abszolutórium megszerzését követően, a fokozatszerzési eljárás részeként minden doktorjelölt szigorlati vizsgát tesz. A szigorlat három részből áll:

I. Szociológia történet

II. Módszertan

III. Szociológia elmélet

Megkönnyítendő a szigorlatra való felkészülést, a szigorlat során számonkérésre kerülő irodalmakat a három szigorlati témakör szerint csoportosítva adjuk meg. Tekintettel arra, hogy egyes irodalmak mind a három szigorlati témakört érintik, a különböző tételhez tartozó irodalmak között természetesen átfedések vannak. Azonban mindegyik irodalom csak egyszer szerepel a következő listán. A három szigorlati témakör 10-13 tételre oszlik a következők szerint:

I. Szociológiatörténet

1. A szociológiai elméletek kezdetei
2. A klasszikus német szociológia
3. A klasszikus francia szociológia
4. Funkcionalizmus és rendszerelmélet
5. Racionális cselekvés elméletek – módszertani individualizmus
6. Interakcionizmus, fenomenológia
7. Francia strukturalizmus
8. Neomarxizmus és kritikai társadalomelmélet

9. Magyar szociológia kezdetei 1867-1919

10. Magyar szociológia a XX. század első felében (1920-1945)

11. Magyar szociológia a XX. század második felétől (1945-

Irodalom:

Bolgár, E. 1973. A szociológia fejlődése és irodalma Magyarországon. In Litván, Gy., Szücs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. I.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 80-93.

Bosnyák, B. 1973. A budapesti diáknymor. In Litván, Gy., Szücs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. II.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 189-224.

Braun, R. 1973. A falu lélektana. In Litván, Gy., Szücs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. II.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 277-353.

Buday, D. 1973. Az egyke. In Litván, Gy., Szücs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. II.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 136-151

Csepeli, Gy., Wessely, A. 1992. A közép európai szociológia kognitív esélyei. In *Replika* Vol. '92/1-2. pp. 1-7.

Erdei, F. 1980. A magyar társadalomszerkezet. In Erdei, F. *A magyar társadalomról.* Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 293-323.

Erdei, F. 1984. A makói társadalom szerkezete. In Erdei, F. 1984. *Történelem és társadalomkutatás.* Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 367-403.

Felkai, G. 2007. *A német szociológia története a századfordulótól 1933-ig. II.* Budapest: Századvég

Felkai, G., Némedi, D., Somlai, P. (szerk.) 2000. *Szociológiai irányzatok a XX. században I. – II.* Budapest: Új Mandátum

Hajnal, I. 2001. Az első gépek. In Lakatos, L. (szerk.) 2001. *Hajnal István.* Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó. pp. 227-242.

Jászi, O. 1973. Herbert Spencer és a jövő feladataink. In Litván, Gy., Szücs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. I.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 359-376.

Kapitány, B. 2006. Életmód. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába.* Budapest: Osiris Kiadó. pp. 557-564.

- Kapitány, B. 2006. Oktatás. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 450-457.
- Kapitány, B. 2006. Vallás. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 655-661.
- Kapitány, B. Város és falu. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 225-231.
- Kupa, L. 1996. Történet és identitás. Gondoljuk újra a szociológia történetét. In *Replika* Vol. 23-24. pp. 183-191.
- Lackó, M. 1988. A harmadik nemzedék. In Laczkó, M. 1988. *Korszellem és tudomány 1910-1945*. Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 307-365.
- Lakatos, L. 2001. Bevezetés. In Lakatos, L. (szerk.) 2001. *Hajnal István*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó. pp. 7-63.
- Lengyel, Gy., Szántó, Z. 2006. Gazdaság. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 485-497.
- Leopold, L. 1973. A presztizsről. In Litván, Gy., Szűcs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. I.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 517-520.
- Litván, Gy., Szűcs, L. 1973. Bevezetés. In Litván, Gy., Szűcs, L. 1973. *A szociológia első magyar műhelye. A Huszadik Század köre. I.* Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 5-46.
- Loss, S. 1995. A jogbölcselet és a léalektan vonzaskörében. Pikler Gyula társadalom- és jogbölcselete. In Szabadfalvi, J. (szerk.) *Portrészlatok a magyar jogbölcseleti gondolkodás történetéből: Pulszky, Pikler, Somló, Moór, Horváth, Bibó*. Miskolc: Bíbor Kiadó. pp. 45–62.
- Nagy, E. 1993. A Durkheim-sokk. Jászi találkozása az új szociológiával. In Nagy, E. 1993. *Eszme és valóság. Magyar szociológiatörténeti tanulmányok*. Budapest-Szombathely: Pesti Szalon Könyvkiadó-Savaria University Press. 1993. pp. 89-101.
- Nagy, E. 1993. Erény és tudomány. Vázlat Somló Bódog gondolkodói pályájáról. In Nagy, E. 1993. *Eszme és valóság. Magyar szociológiatörténeti tanulmányok*. Budapest-Szombathely: Pesti Szalon Könyvkiadó-Savaria University Press. pp. 61-88.
- Nagy, E. 1993. Pulszky Ágost társadalom- és államtana. In Nagy, E. 1993. *Eszme és valóság. Magyar szociológiatörténeti tanulmányok*. Budapest-Szombathely: Pesti Szalon Könyvkiadó-Savaria University Press. 19-31. o.
- Nagy, E. 1996. Szociológiatörténet: a szociológia története. In *Replika* Vol. 23-24. pp. 191-203.
- Némedi, D. 1985. Polgárosodás és közösség: a hőskor szociográfiái. In Némedi, D. 1985. *A népi szociográfia 1930-1938*. Budapest: Gondolat Kiadó. pp. 179-235.

- Némedi, D. 1996. Minek a története? In *Replika* Vol. 23-24. pp. 173-183.
- Némedi, D. 2000. Szociológia egy sikeres évszázad után. In *Szociológiai Szemle*. 2000/2. pp. 3-16.
- Némedi, D. 2002. Még egyszer a sikeres évszázadról. In *Szociológiai Szemle*. 2002/3 pp. 168-182.
- Rézler, Gy. 1943. In Rézler, Gy. 1943. *Falukutatók és szociográfusok. A magyar társadalom önvizsgálata az elmúlt évtizedben*. Budapest: Faust. pp. 7-75.
- Saad, J. 1996. Magyar szociológiatörténet: minek a története? In *Replika* Vol. 23-24. pp. 161-173.
- Saad, J. 2001. Tíz széljegyzet Némedi Dénes tanulmányához és recenziójához. In *Szociológiai Szemle*. 2001/1 pp. 63-75.
- Sárközi, Zs. 2002. Eső előtt. Reflexiók Némedi Dénes tanulmányához. In *Szociológiai Szemle*. 2002/3 pp. 160-167.
- Somlai, P. 2001. Egyetemesség és heterogenitás. Gondolatok a a szociológiáról – Némedi Dénes és Saád József írásai kapcsán. In *Szociológiai Szemle*. 2001/1 pp. 76-84.
- Spéder, Zs. 2006. Társadalmi mobilitás és vándorlás. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 274-284.
- Spéder, Zs. 2006. Család. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 415-425.
- Spéder, Zs. 2006. Deviáns viselkedés. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 629-639.
- Spéder, Zs. 2006. Egyenlőtlenség, szegénység. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 144-153.
- Spéder, Zs. 2006. Faj, nemzet, etnikai csoport, kisebbségek. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 386-392.
- Spéder, Zs. 2006. Kiemelt demográfiai csoportok: nők, idősek, fiatalok és gyermekek. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 357-367.
- Spéder, Zs. 2006. Kultúrák, értékek, normák, szocializáció. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 557-564.
- Spéder, Zs. 2006. Népeség, népesedés, egészségügyi ellátás. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 318-325.

Spéder, Zs., Kapitány, B. 2006. Társadalmi változás. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 699-709.

Steinmetz, S. R. 1913. A szociográfia helye a szellemi tudományok sorában. In *Huszdik Század* 1913 No. 7-8. pp. 1-10.

Szántó, M. 1998. A megtorpanástól a válságig. In Szántó, M. 1998. *A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években*. Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 243-316.

Szántó, M. 1998. A szociológia albérletben. In Szántó, M. 1998. *A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években*. Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 51-154.

Szántó, M. 1998. A szociológiai kutatócsoport korszaka. In Szántó, M. 1998. *A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években*. Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 155-242.

Szántó, M. 1998. Az előidők. In Szántó, M. 1998. *A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években*. Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 21-50.

Szántó, M. 1998. Utóidő. In Szántó, M. 1998. *A magyar szociológia újjászervezése a hatvanas években*. Budapest: Akadémiai Kiadó. pp. 317-348.

Tamás, P. 2002. A megélt válság, avagy világképek a szociológiában. Hozzászólás a vitához. In *Szociológiai Szemle*. 2002/3 pp.135-149.

Tóth, I. Gy. 2006. Állam, kormányzat, politika. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 523-532.

Tóth, I. Gy., 2006. Egyenlőtlenség, szegénység. Változások az ezredfordulón. In Andorka, R. 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 191-198.

Vaskovics, L. 2002. Szociológia egy eredményes évszázad után és egy eredményes évszázad előtt. In *Szociológiai Szemle*. 2002/3 pp. 150-159.

Weis, I. 1942. A középosztály. In Weis, I. 1942. *Hazánk társadalomrajza*. Budapest: Az Országos Közoktatási Tanács Kiadványa. pp. 77-91.

II. Módszertan tételek

1. A társadalomtudományos megismerés sajátosságai
2. Nem beavatkozó kutatási módszerek a szociológiában
3. A kísérletezés a szociálpszichológiában
4. Tartalomelemzés

5. Fókuszcsoporthoz
6. Terepvizsgálatok
7. Survey (a kutatás folyamata, közvélemény és piackutatás)
8. Adatbányászat, nagymintás vizsgálatok
9. Diszkurzuselemzés
10. Narratív interjú

Irodalom:

- Babbie, E. 2008. *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Kende, G., Szaitz, M. (ford.) Budapest: Balassi
- Barry, C. A. 1998. Choosing Qualitative Data Analysis Software: Atlas.ti and Nudist Compared, *Sociological Research Online*, Vol. 3, no. 3.
- Bodor, P. 2006. Metaforák, diszkurzus és pszichológia In *Replika* No. 54-55. pp. 219-241.
- Carver, T. 2004. Diskurzuselemzés és a „nyelvi fordulat”. Szegedi, G. (ford.) In *Politikatudományi Szemle* Vol. XIII. No. 4. pp. 143-148
- Csepeli, Gy. (szerk.) 1981. *A kísérleti társadalomlélektan főárama*. Budapest: Gondolat
- Csepeli, Gy., Dessewffy, T. 2000. Elvesztett levelek útjai. In *Pszichológia* Vol. 20. No.1. pp. 55-62.
- Ehmann, B. 2002. *A szöveg mélyén. Pszichológiai tartalomelemzés*. Budapest: Új Mandátum
- Jahoda, M., Lazarsfeld, P. F., Zeisel, H. 1999. *Marienthal. Szociográfiai kísérlet a tartós munkanélküliség hatásairól*. Mesés, P. (ford.) Budapest: Új Mandátum
- Kovács, É. 2007. Interjúk módszerek és technikák. In *Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet*. Budapest: Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék pp. 269-277.
- Kovács, É., Vajda, J. 2002. *Zsidó identitástörténetek*. Budapest: Múlt és Jövő
- Krippendorff, K. 1995. *A tartalomelemzés módszertanának alapjai*. Budapest: Balassi
- Papp, Zs. (szerk.) 1976. *Tény, érték, ideológia: A pozitívizmus-vita a nyugatnémet szociológiában*. Budapest: Gondolat

- Rudas, T. 1998. *Hogyan olvassunk közvéleménykutatásokat?* Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó
- Sajtos, L. Mitev, A. 2007. *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv.* Budapest: Alinea
- Sechrest, L., Schwartz, R. D., Webb, E. J., Campbell, D. T. 1999. *Unobtrusive Measures.* New York & London: Sage Classics 2.
- Síklaki, I. 2006. *Vélemények mélyén. A fókuszcsoporthoz, a kvalitatív közvélemény-kutatás alapmódszere.* Budapest: Kossuth
- Síklaki, I. 2008. Integrált reklámok fogadtatása. In *Jel-Kép* Vol. XIX. No. 4 pp. 9-30.
- Székelyi, M., Barna, I. 2008. *Túlélőkészlet az SPSS-hez : többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára.* Budapest: Typotex
- White, W. F. 1999. *Utcasarki társadalom. Egy olasz negyed társadalomszerkezete.* Vörös, M. (ford.) Budapest: Új Mandátum

III. Szociológia elmélet tételek

1. Dinamikus szociológia
2. Kollektív emlékezet
3. Közösség és társadalom
4. Identitás
5. Asszimiláció, akkulturáció, integráció
6. Társadalmi nemek a XXI. században
7. Értékek
8. Normatív és interpretatív paradigma a szociológiában
9. Kommunikációs architektúrák
10. Internet és társadalom
11. Rendszer és életvilág
12. Politika és szociológia
13. Devianciák

Irodalom:

- Anderson, B. 2006. *Elképzelt közösségek*. Budapest: L'Harmattan Kiadó.
- Assmann, J. 2004. *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*. Budapest: Atlantisz
- Beniger, J. 2004. *Az irányítás forradalma*. Budapest: Gondolat
- Berger, P.L. Luckmann, T. 1988. *A valóság társadalmi felépítése*. Budapest: Józsefvárosi Könyvtár
- Blackshaw, T. 2010. *Key Concepts in Community Studies*. London: Sage.
- Castells, M. 2006. *A tudás világa*. Budapest: Napvilág
- Cohen, A. 1985. *The Symbolic Construction of Community*. London: Tavistock
- Cs. Kiss Lajos (szerk.) 2004. *Carl Schmitt jogtudománya*. Budapest: Gondolat
- Csepeli, Gy. 2011. *Politikai antropológiai előadások* www.zoonpolitikon.hu
- Csepeli, Gy., Prazsák, G. 2010. *Örök visszatérés? Társadalom az információs korban*. Budapest: Józsefvárosi Könyvtár
- Felkai, G. 1993. *Jürgen Habermas*. Budapest: Áron
- Fokasz, N. 2006. Növekedési függvények, társadalmi diffúzió, társadalmi változás, In *Szociológiai Szemle* No. 3. pp. 19-51.
- Fülöp, M., Lan, A. (szerk.) 2006. *Kultúra és pszichológia*. Budapest: Osiris
- Geertz, C. 1994. Sűrű leírás és „a bennszülöttek szemszögéből”. Az antropológiai megértés természetéről. In Niedermüller, P. (szerk.) *Az értelmezés hatalma*. Budapest: Századvég
- Gerő, A. 2004. *Képzelt történelem – Fejezetek a magyar szimbolikus politika XIX-XX. századi történetéből*. Budapest: PolgART
- Gurevics, A. 2003. A sagák személyiségképe. In *Az individuum a középkorban*. Budapest: Atlantisz pp.50-73.
- Jenkins, R. 1996. *Social Identity*. London: Routledge
- Luhmann, N. 2010. *A modernség megfigyelései*, Budapest: AKTI-Gondolat
- Norris, P., Inglehart, R. 2004. *Sacred and Secular. Religion and Politics Worldwide*. New York: Cambridge University Press

- Putnam, R. 1995. *Bowling Alone. The collapse and revival of American community*. New York: Simon and Schuster
- Rácz, J. (szerk.) 2001. *Devianciák, szabálykövet(el)ők és bajkeverők*. Budapest: Új Mandátum
- Reedijk, R. 2010. *Roots and Routes. Identity construction and the Jewish-Christian-Muslim Dialogue*. New York: Rodopi B. V. pp. 1-39.
- Schwartz, S. H. 2003. Univerzáliák az értékek tartalmában és struktúrájában. Elméleti előrelépések és empirikus próbák húsz országban. In Váriné, Sz. I. (szerk.) *Értékek az életben és a retorikában*. Budapest: Akadémiai. pp. 105-154.
- Szabó, M. 2006. *Politikai idegen. A politika diszkurzív szereplőinek elméleti értelmezése*. Budapest: L'Harmattan Kiadó
- Terestyéni, T. 2006. *Kommunikációelmélet – a testbeszédetől az internetig*. Budapest: Typotex
- Tönnies, F. 1983. *Közösség és társadalom*. Budapest: Gondolat
- Váriné, Sz. I. 1987. *Az ember, a világ és az értékek világa*. Budapest: Gondolat
- Waldenfels, B. 2005. *A normalizálás határai. Az idegen fenomenológiájáról*. Gond-Cura Alapítvány
- Wessely, A. 2009. Egy autopoietikus művészetszociológia In *Replika* No. 66. pp. 101-109.
- Wilchins, R. A. 2004. *Queer theory, gender theory: an instant primer*. Los Angeles: Alyson Books
- Z. Karvalics, L. 2007. Információs társadalom – mi az? Egy kifejezés jelentése, története és fogalomkörnyezete. In Pintér, R. (szerk.) *Az információs társadalom. Az elmélettől a politikai gyakorlatig*. Budapest: Gondolat – Új Mandátum pp. 29-46.